

CONCEPT

GEMEENTERAAD DE BILT

Verslag van de buitengewone vergadering van de raad van de gemeente De Bilt, gehouden op donderdag 30 oktober, aanvang 20.00 uur in de raadzaal van het gemeentehuis te Bilthoven.

- Aanwezig:
- De heer A.J. Gerritsen, burgemeester
 - Mevrouw D.H. Schmalschläger, plaatsvervangend voorzitter
 - Mevrouw mr. drs. J.L. van Berkel, griffier
 - De heer P.H. Boos, VVD
 - Mevrouw E.J. Bruinse-Cox, VVD
 - De heer dr. A. Doedens, VVD, fractievoorzitter
 - Mevrouw J.L. van Hulst-Mazirel, VVD
 - De heer J.W. Los, Msc, VVD
 - Jhr. ing. C.F.C.T.M. van Nispen tot Sevenaer, VVD
 - De heer C.E. Beringen, CDA, fractievoorzitter
 - De heer H.H. van den Broek, CDA
 - De heer P.C. van Maaren, CDA
 - Mevrouw C.M. van Brenk-van Barneveld, Msc, GroenLinks&PvdA
 - Mevrouw A.V.W. van Ditzhuijzen, GroenLinks&PvdA
 - De heer A. Houwer, GroenLinks&PvdA
 - De heer C.M. van der Mast, GroenLinks&PvdA
 - De heer W.J. Mastop, GroenLinks&PvdA
 - De heer H.P.M. Mutsaers, GroenLinks&PvdA
 - De heer L. Kersten, D66
 - De heer F.A. Poot, D66
 - De heer dr. R.A. Woutersen, D66 (later)
 - De heer M.W. Maarsen, SP
 - Mevrouw drs. A.M.C. Mineur, SP
 - De heer J.F. Slootweg, SGP, fractievoorzitter
 - De heer N. Jansen, ChristenUnie, fractievoorzitter
 - De heer drs. E. Rost van Tonningen, BB, fractievoorzitter
- Voorts aanwezig wethouders:
- De heer drs. A.J. Ditewig, VVD
 - De heer E.Th. Kamminga, D66
 - De heer H.P. Mittendorff, GroenLinks/PvdA
- Afwezig:
- De heer E. van Buren, SP, fractievoorzitter (met kennisgeving)
 - De heer D. Boer, CDA (met kennisgeving)
 - De heer drs. A.A. de Boer, GroenLinks&PvdA (met kennisgeving)

De leden hebben bij hun komst in de vergaderzaal de presentielijst getekend, waarna de presentielijst wordt gesloten en door de plaatsvervangend voorzitter en de griffier ondertekend.

1. Opening vergadering en vaststelling agenda raad

De **voorzitter** opent de vergadering en geeft gelegenheid tot een moment van bezinning. Zij heet de raadsleden en publiek welkom. Er zijn berichten van verhindering ontvangen van de heer Boer (CDA), de heer de Boer (GroenLinks&PvdA) en de heer Van Buren (SP). De heer Woutersen (D66) zal later in de vergadering aanwezig zijn.

Het betreft een buitengewone raadsvergadering, met als enig agendapunt het COT-rapport De bunker van Bilthoven, evaluatie van de gebeurtenissen rondom de sloop van een bunker in Bilthoven.

Inhoudelijk zal ingegaan worden op de aanbevelingen en conclusies van het rapport.

Er bestaat in deze raadsvergadering geen spreekrecht. Op grond van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad bestaat er geen spreekrecht ten aanzien van onderwerpen op de agenda waarover in een commissievergadering gesproken kon worden. Dit geldt met betrekking tot het onder punt twee geagendeerde onderwerp. Het COT-rapport is besproken in de bijzondere commissievergadering Burger & Bestuur van 2 oktober 2008.

Zonder hoofdelijke stemming wordt de agenda ongewijzigd vastgesteld.

COT-rapport De bunker van Bilthoven, evaluatie van de gebeurtenissen rondom de sloop van een bunker in Bilthoven

De **voorzitter** deelt mee dat dit agendapunt met de brief van het college over het rapport in twee termijnen zal worden besproken.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks&PvdA) merkt op dat er op de avond van 7 juli 2008 een bewaaren-gel boven de bunker en de Kometenlaan heeft gehangen. Het is een wonder dat niemand is gewond geraakt. Nog diezelfde avond van de explosie is haar fractie zelf gaan kijken in de omgeving van de bunker. Zij heeft zelf de schade en de onrust bij bewoners live kunnen aanschouwen en was onder de indruk van wat zij daar heeft waargenomen. Ook na 7 juli jl. heeft zij diverse verhalen van bewoners gehoord over kinderen die op straat speelden en een bewoner die ooggetuige was van de explosie. Haar fractie vindt het vreselijk dat dit is gebeurd. Zij wil omkijken naar hoe dit heeft kunnen gebeuren, maar wil ook kijken hoe het nu verder moet. Er kan wat haar betreft vanavond geen besluit genomen worden over de voortgang van de bunker. Dit kan niet eerder voordat alle vragen zijn beantwoord en alle risico's inzichtelijk zijn gemaakt. Als zij kijkt naar de fase voor de explosie is het haar fractie duidelijk dat hier sprake is van een grove onderschatting van de risico's door het college, maar ook door de raad. Er is onvoldoende besef geweest dat het ging en gaat om een zeer complex demolitieproces. Er waren verzachtende omstandigheden omdat er geen specifieke regelgeving is bij dergelijke sloopwerkzaamheden en dat de gemeente niets anders kon doen dan deskundigen hiervoor in te huren. Maar een kritische houding ten opzichte van de veiligheid en risico's voor de bewoners was hier wel op zijn plaats geweest.

De communicatie voorafgaand aan de sloop schoot duidelijk tekort. Zij complimenteert de burgemeester en zijn communicatieteam met de communicatie na het incident. De inzet van regelmatige bijeenkomsten, inzet slachtofferhulp en beantwoorden van vragen en bereikbaarheid waren een schoolvoorbeeld en van grote klasse.

De fractie van GroenLinks&PvdA heeft de volgende vragen aan het college van B&W:

- De informatie voor bewoners is onvoldoende en onjuist gebleken. De communicatie rondom Larenstein en helaas de laatste tijd steeds weer bij projecten van ruimtelijke ordening baart haar zorgen. Zij wil van de wethouder een duidelijke reactie en een plan krijgen, is het niet vanavond dan wel in de zeer naaste toekomst voor hoe we dit probleem eens en voor altijd gaan tackelen.
- Hoe deskundig was de springmeester? Op de avond van de bewonersbijeenkomst heeft de heer Werner aangegeven dat hij de springmeester kende. Het was geen leek, maar de heer Werner merkte wel op dat je gaandeweg moet leren. Zij merkt op dat de gemeente De Bilt geen leerschool is. Dat roept bij haar nogal wat vragen op: moeten en willen wij wel met Jowenko verder? Kunnen de kosten verhaald worden op Jowenko? Voor haar fractie is het ook nog een grote vraag of er wel doorgedaan moet worden met "opblazen".
- Zij vindt dat hierin tekort is geschoten, vindt de wethouder achteraf dat de toezichthouder voldoende kwaliteiten had om op dit demolitieproject toezicht te houden?

- Had de toezichthouder voldoende overzicht? Wat was de taakopvatting van de toezichthouder? Zonder iedereen aansprakelijk te willen stellen, vraagt zij zich af of het college vindt dat de toezichthouder zich adequaat van zijn taak heeft gekweten. Het is toch schokkend dat de toezichthouder en de springmeester niets wisten van brokstukken in de wijk en werden verrast door de komst van de politie.
- Ten aanzien van de schade vraagt zij het college of alles inmiddels is opgelost. In brieven van bewoners heeft zij gelezen dat schades nog niet waren afgehandeld. Niemand mag hier verder meer zeuren om geld voor geleden schade.

Hoe nu verder en wat moet er gebeuren in de naaste toekomst?

GroenLinks&PvdA wil geen overhaaste beslissingen nemen. Het besluit dat nu moet worden genomen voor de toekomst moet goed doordacht zijn, zorgvuldig en ook gericht zijn op veiligheid. Een belangrijk onderdeel hiervan zijn de conclusies van de arbeidsinspectie. Zij heeft contact gehad met de arbeidsinspectie en begrepen dat die haar zienswijze niet geeft op het COT-rapport en de gang van zaken, totdat haar eigen onderzoek is afgerond. Zij heeft begrepen dat de arbeidsinspectie ook rapporteert aan justitie.

- Kan het college dit bevestigen? Kan dit de gemeente helpen bij het aansprakelijk stellen van de uitvoerder?

GroenLinks&PvdA wil de discussie over het COT-rapport pas afronden en besluiten nemen over de verdere gang van zaken, nadat ook de arbeidsinspectie haar visie heeft gegeven op het rapport. Mogelijk levert dit nieuwe inzichten op.

- Heeft het college inzicht in de stand van zaken van dit onderzoek? Waar richt dit onderzoek zich vooral op? Willen de overige fracties ook deze afwegingen nog meenemen?
- Heeft het college ten aanzien van de aanbevelingen uit het rapport al de nodige actie ondernomen richting andere gemeenten?

Zij was verbaasd toen ze in een van de laatste reactie van het college las dat al een opdracht was verstrekt aan een extern technisch bureau om te adviseren over de wijze waarop de bunker gecomoveerd kan worden. Dit riep vragen en irritatie op, de burgemeester had toegezegd eerst met de raad over het COT-rapport te spreken, waarna alle opties open zouden staan, in tegenstelling tot wat in de brief staat vermeld, dat het college advies vraagt over amoveren. Haar fractie gaat hier niet in mee en heeft een motie achter de hand voor het geval het college niet ingaat op het volgende verzoek.

- GroenLinks&PvdA wil dat het college voor de raad alle opties in beeld brengt. Dat zijn alle opties van niet slopen, gedeeltelijk slopen, alle technieken die mogelijk zijn om te slopen, het verzinken in de grond of nog andere mogelijke opties. Hierbij is niet alleen techniek aan de orde, maar vooral ook veiligheid.
- Welke opdracht heeft het college voor ogen, GroenLinks&PvdA wil inzicht in de opdracht die is verstrekt aan het bureau.

Pas als alle opties helder zijn, zullen deze in commissie moeten worden besproken, waar ook de burgers weer kunnen inspreken, daarna kan de raad pas een definitief besluit nemen. De opties moeten niet alleen op technische zaken berusten, maar ook op financiële en vooral risico's en veiligheid.

Als het college voldoet aan haar verzoek, zal dit ook gelijk recht doen aan de moties die voorliggen. Want in het onderzoek kan ook aan de orde komen wat de alternatieven zijn om verder te gaan met de bunker. Een alternatief zou kunnen zijn 'zand erover en beplant het maar'.

Zij sluit af en vertrouwt op een positief antwoord van het college op haar verzoek.

De heer **Slootweg** (SGP) geeft aan dat er al vele vragen zijn gesteld. Hij gaat in een helicopterview in op wat is gebeurd en wat te doen. De explosie was een buitengewoon triest gebeuren en het mag een wonder heten dat er geen persoonlijke ongelukken zijn gebeurd en dat niemand gewond is geraakt.

In de conclusies en aanbevelingen die in het rapport worden genoemd, kan het college zich in grote lijnen vinden, daar is zijn fractie het mee eens, met de toevoeging dat wat het rapport opmerkt over veiligheid en communicatie vooraf, achteraf is vastgesteld, met kennis die achteraf helaas is opge-

daan. Er lopen nog enige onderzoeken naar het incident, c.q. ongeluk, hij had ook vernomen dat er een strafrechtelijk onderzoek liep, maar dit blijkt niet het geval, het bleek een voorlopig vooronderzoek. Hij gaat hier dan ook verder niet op in en wacht eerst de resultaten van deze onderzoeken af. Het COT-rapport is in grote lijnen een goede weergave van wat er is gebeurd en waar de verbeterpunten zitten. Waar iedereen lering uit moet trekken voor de toekomst.

Hij verzoekt het college eerst onderzoek te doen naar wat er moet gebeuren met de bunker. Voor hem staat wel vast dat er verdergegaan moet worden met de ontwikkeling van Larenstein. Er zitten ongeveer dertig bedrijven met medewerkers in spanning te wachten op de verdere ontwikkeling van dit bedrijventerrein. Deze ontwikkeling van Larenstein heeft al erg veel vertragingen opgelopen en ondernemers gaan zich afvragen of de gemeente wel een betrouwbare partner in dezen is. Hij vraagt het college dan ook druk op de ketel te houden met betrekking tot de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein Larenstein.

Bij verdere sloop van de bunker moet wel de veiligheid kunnen worden gewaarborgd, hoewel nooit alle risico's zijn uit te sluiten. Hij vraagt kortom aandacht voor de verdere ontwikkeling van Larenstein en de veiligheid van bewoners bij verdere sloop van de bunker. Hij trekt het zich erg aan dat hij vooraf de risico's heeft onderschat.

De heer **Doedens** (VVD) heeft niet reikhalzend uitgekeken naar dit moment. Het is heel vervelend om als publiek figuur verantwoording af te leggen over wat is gebeurd bij de implosie van de bunker. Zijn fractie bedankt de burgemeester voor zijn enorme betrokkenheid bij bewoners. Spreker trekt het zich persoonlijk aan, omdat hij erbij was als raadslid toen in mei 2008 het agendapunt bunker en het slopen ervan als een kwestie onder de streep is verklaard. Hij wijst dan ook niet alleen naar het college, maar ook naar de raad.

Zijn fractie wil nog niet praten over wat er nu met de bunker moet gebeuren. Alle opties zijn nog open. Het gaat vanavond om de politieke verantwoordelijkheid. Hij moet erkennen dat de communicatie vooraf niet goed is geweest en dat dit niet de eerste keer is in den lande bij dergelijke rampen en incidenten. Keer op keer zegt men dan "de communicatie moet beter". Daar is geen garantie voor, de enige garantie die er is, is dat wij met het bunkerincident weer eens wakker zijn geschud hoe belangrijk communicatie is. De communicatie achteraf was perfect.

Het was een bedrijfsongeval, dit klinkt wellicht cynisch, maar een bedrijfsongeval kan verschrikkelijke gevolgen hebben. Het bedrijf dat de sloop moest uitvoeren, heeft fouten gemaakt, gelet op wat de heer Werner heeft gezegd en de afhandeling daarvan komt nog. Zijn fractie hoopt dat heel snel de schadeafhandeling geschiedt. Hij heeft in de eerste termijn nog geen vragen, maar wacht eerst de beantwoording van de al gestelde vragen af en is benieuwd hoe het college in dezen zijn politieke verantwoording neemt.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) geeft aan dat het woord Larenstein werkt als een rode lap op een stier. Hij wil wat kanttekeningen maken bij het COT-rapport om te kijken of dit rapport wel de lading dekt.

- De aanbesteding: er is twijfel aan de expertise van de aannemer over het laten imploderen van een atoombunker. Er is ook twijfel of de kennis in Nederland wel aanwezig is. Dan lees je in het rapport over kortsluiting en regenval en dat er over bedrading is gelopen, waardoor deze is beschadigd. Dit geeft ook twijfel aan de aanbesteding. De vraag aan het college is dan ook: Heeft u wel de goede aannemer gekozen en is er wel zorgvuldig aanbesteed?
- De voorbereiding sloop: communicatie naar bewoners vooraf onvoldoende, onvoldoende risico-analyse, maatschappelijke impact onderschat, niet voldoende vakkennis toezichthouder. Hij constateert als raadslid keer op keer dat de communicatie van het college met de burgers tekortschiet. Iedereen, college en raad, moet zorgvuldig met de burgers omgaan.
- Deskundigheid aannemer & toezichthouder: opmerkingen als "op het verkeerde been gezet", geen goede tekeningen en geen matten op het daken, geven aanleiding om te twijfelen aan de deskundigheid van de aannemer.

Hij geeft aan dat iedereen het erover eens is dat die explosie op 7 juli 2008 niet had moeten. Daar is iets fout gegaan en in hoeverre moeten het college en de raad het boetekleed aantrekken. Het college komt met een voorstel en de raad heeft een controlerende, toezichthoudende rol. Ook de raad had op dit gebied geen deskundigheid.

- Kan het college een totaalbeeld geven van de schade, deze zal iedere dag nog verder oplopen. Kunnen deze kosten worden verhaald op de aannemer?

Hij heeft een motie ingediend:

"De raad van de gemeente De Bilt, in buitengewone vergadering bijeen op 30 oktober 2008;

gehoord diverse inspraakreacties van burgers;

gezien de inhoud van het van het COT-rapport;

overwegende dat:

de alternatieve bestemmingen voor de bunker onvoldoende zijn geïnventariseerd;

verzoekt het college:

alvorens enige verdere sloop van de bunker te overwegen of in gang te zetten, te inventariseren welke bestemmingen er voor de bunker mogelijk zijn, met of zonder sloop

en gaat over tot de orde van de dag."

Hij merkt hierbij op dat er ook mogelijkheden zijn om de bunker op te nemen in de plannen van Larenstein. Wellicht kan de bunker worden ingezet als alternatief magazijn of andere functies.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks&PvdA) vraagt of deze motie en het voorstel kunnen worden meegenomen in het onderzoek als het college toezegt dat alle opties openstaan. Dat wil zeggen dat het alle opties onderzoekt, ook of er alternatieve bestemmingen zijn voor de bunker.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) stemt hiermee in met de mededeling dat hij hier ook graag haast bij willen maken. De bunker kan ook worden gebruikt als onderdeel van een bedrijf of als oefenruimte voor muziek.

Mevrouw **Mineur** (SP) geeft aan dat er de afgelopen periode veel vragen en antwoorden zijn gepasseerd. Dit is echter de eerste gelegenheid om direct met het college te spreken.

De eerste termijn zal zij benutten om vragen aan het college te stellen. In de tweede termijn zal zij de conclusies van de SP presenteren.

1. Waarom heeft het college niet geluisterd naar de burgers met het verzoek om een risicoanalyse uit te voeren?
2. Waarom heeft u gekozen voor de goedkoopste aannemer?
3. Hoe beoordeelt u de haast waarmee u de sloop heeft willen doorvoeren?
4. Waarom heeft u de hulpdiensten vooraf niet op de juiste wijze geïnformeerd?
5. Waarom zijn de omwonende niet vooraf geïnformeerd over de dag en een indicatie van de tijd waarop de ontploffing zou plaatsvinden?
6. Waarom heeft het college het geven van een opdracht tot het schrijven van dit rapport niet laten geven door een onafhankelijke partij? Bijvoorbeeld door de provincie.
7. Wij hebben berichten gehoord over vertraging in de afhandelingen van schadevergoeding. Hoe heeft u dat aangepakt?
8. Waarom heeft u zoveel haast met de afhandeling van dit onderwerp, er loopt nog een oriënterend onderzoek van het ministerie. Waarom heeft de arbeidsinspectie niet willen meewerken aan het onderzoek van het COT? Wellicht werpt dit een ander licht op de zaak.
9. De vereniging van springmeesters denkt dat de ware oorzaak van het ongeluk nog niet boven tafel is. Kunnen we niet beter daarop wachten, zeker gezien het feit dat we nog iets moeten met deze bunker? Eén optie is voor ons niet bespreekbaar, namelijk nog een explosie.
10. Wij zouden graag dat de wethouder zijn visie geeft op zijn eigen rol in de gebeurtenis.

De heer **Van Maaren** (CDA) zegt dat de Amerikanen spreken van 'basic trust', basisvertrouwen. Dit basisvertrouwen bestaat uit twee behoeften, namelijk de noodzaak van primaire biologische behoeften (o.a. eten, drinken, kleding) en veiligheidsbehoeften.

Dit betekent dus dat veiligheid een belangrijke basis is van het basisvertrouwen van de mens. Op het moment dat dit fundament – veiligheid – dreigt weg te vallen, impliceert dit volgens deze Amerikaanse theorie dat er een hiaat komt in het basisvertrouwen

Deze theorie wil hij transformeren naar de lokale situatie: een deel van de bewoners rondom de bunker voelt dat er iets mis is met de zekerheid "veiligheid", en dit brengt met zich mee dat in hun beleving het vertrouwen tussen hen en in dit geval de gemeente geschaad wordt.

Dat is nogal wat als mensen zeggen dat het vertrouwen in hun gemeente is geschaad. Wij – ook de CDA-fractie – maken als raad immers deel uit van 'hun' gemeente. Nog een stapje verder: wij vormen het algemeen bestuur van 'hun' gemeente.

Terugblik

Allereerst wil hij in de achteruitkijkspiegel kijken en terugblikken.

Voorafgaand aan het raadsbesluit om financiële middelen beschikbaar te stellen betreffende de implosie van de bunker heeft er in de CDA-fractie een discussie plaatsgevonden. Centraal in deze discussie stonden de volgende vraagstellingen:

Heeft de bunker een cultuurhistorische waarde?

Is het überhaupt mogelijk om een dergelijk gebouw te slopen?

Het eerste onderdeel betreft dus de aanwezigheid van de cultuurhistorische waarde. Er is een toenemende belangstelling voor zogenoemd 'veiligheidswerken'. Denkt u maar aan de Pyramide van Austerlitz en de Hollandse Waterlinie. En iedereen kent de bunkers die in het landschap staan.

De vraag is of de atoombunker ook geen bouwwerk is die bij die categorie hoort. Vaak worden dergelijke bouwwerken als cultuurhistorische monumenten aangemerkt als ze oud zijn, maar hoe zit het met de uniciteit van deze bunker? Of heeft de mislukte implosie de bunker – en volgens hem is dat het geval – dusdanig beschadigd dat dit niet meer aan de orde is?

1. Is de bunker uniek en als cultuurhistorisch waardevol aan te merken?
2. Is de schade aan de bunker dusdanig dat de weg van de uniciteit een gepasseerd station is?

Het tweede onderdeel betreft de sloop van dergelijke gebouwen. De CDA-fractie had een beeld zoals bij het onschadelijk maken van bijvoorbeeld een vliegtuigbom. Een bekende van spreker woont vlakbij airport Eindhoven. Daar wordt wel eens een bom uit WOII gevonden. Hoe gaat dan de opruiming in zijn werk? Hij denkt dat hij niet hoeft te vertellen, maar voor de volledigheid toch even in het kort. Een bijeenkomst in een gebouw, het opnemen van de staat van de woningen en een ontruiming gedurende enkele uren. Tevens is de politie, brandweer en ambulancedienst – naast de pers – in groten getale aanwezig. Op het moment dat er iets misgaat, kan dan adequaat ingegrepen worden.

Dat was ook het beeld dat bij de CDA-fractie leefde betreffende de implosie van de bewuste bunker. Er komt een informatieavond. Vervolgens wordt de stand van de woning opgenomen. De wijk wordt ontruimd en de bewoners keren – als alles goed gaat – na enkele uren weer terug. Vervolgens worden de woningen opnieuw bekeken en wordt bepaald of er schade is.

Het feit dat de bewoners door middel van een brief zijn geïnformeerd, er geen ontruiming (incl. tijdelijke opvang) heeft plaatsgevonden en brandweer, politie en ambulance niet in staat van paraatheid aanwezig waren, verbaasde de CDA-fractie.

3. Waarom heeft er vooraf aan de implosie geen informatieavond plaatsgevonden?
4. Waarom heeft er geen evacuatie van bewoners rondom de implosie van de bunker plaatsgevonden?
5. Wat heeft het college ertoe doen besluiten om geen brandweer, politie en ambulance ter plekke in staat van paraatheid aanwezig te laten zijn?

De implosie van de bunker mislukte helaas. En gelukkig heeft dit niet geleid tot slachtoffers. Allerlei technisch oorzaken hebben hieraan ten grondslag gelegen. We kunnen daar eindeloos over discussiëren, maar het feit ligt op tafel.

De CDA-fractie is wel benieuwd welke scenario's er waren indien de implosie van de bunker niet volgens plan – zoals ook hier het geval is – zou verlopen. De consequenties van de mislukte implosie

hadden immers veel groter kunnen zijn. De CDA-fractie hecht hieraan grote waarde, omdat de implosie van een dergelijke bunker geen corebusiness is.

6. Welke worstcasescenario's waren er ontwikkeld, zodat bij het mislukken van de implosie van de bunker adequaat kon worden opgetreden?

Communicatie met de raad

Op de bewuste avond van het imploderen nam hij via rtv De Bilt – en later ook via andere media – kennis van het feit dat er een mislukte implosie van de bunker had plaatsgevonden. Op zichzelf kan het college van B&W de raad niet van al zijn activiteiten op de hoogte houden, maar dit is niet zomaar wat, temeer omdat de CDA-fractie veronderstelde dat het gepaard zou gaan met een evacuatie van de wijk. Hij had het correct gevonden dat de gemeenteraad vooraf geïnformeerd zou worden, zodat die op de hoogte was van de wijze en het tijdstip.

7. Waarom heeft het college van B&W niet vooraf de gemeenteraad geïnformeerd over de wijze en tijdstip van de implosie?

De day after

Na het incident is er door het college adequaat opgetreden. De informatievoorziening naar bewoners in het bijzonder door de burgemeester was correct.

Vervolgens het onderzoek en het rapport dat nu aan de orde is. Het is verstandig om een extern bureau het onderzoek te laten uitvoeren. Helaas bestaat bij een aantal bewoners de indruk dat de inhoud van het rapport niet zo onafhankelijk is als het lijkt. Het college zou naar eigen inzicht passages hebben aangepast. Het is goed om hierover duidelijk te verschaffen.

8. Kan het college een toelichting geven over de onafhankelijkheid van het rapport en de interventies van het college?

Hoe verder

De vraag is volgens hem: hoe nu verder?

Na de mislukte implosie is het college de goede weg ingeslagen. De burgemeester is veelvuldig in de wijk geweest en er heeft communicatie plaatsgevonden. Deze lijn moet worden vastgehouden.

De CDA-fractie is van mening dat er een Plan van Aanpak door het college dient te worden opgesteld, waarbij communicatie met bewoners een belangrijk element moet zijn.

De CDA-fractie is van mening dat de bunker – om het in jip-en-janneketaal te zeggen – moet blijven staan en bedekt moet worden door zand en klei.

Hoe – en hij neemt aan dat men daar benieuwd naar is – is de CDA-fractie tot dit standpunt gekomen. We hadden immers ook een alternatievenonderzoek kunnen afwachten.

Een emotioneel en een rationeel argument hebben hieraan ten grondslag gelegen.

Argument 1:

In het rapport – daar begint het mee – staat het volgende:

“Op 7 juli 2008 mislukte de implosie van een bunker in Bilthoven, gemeente De Bilt. Door rondvliegend puin raken meerdere auto's en woningen beschadigd. Er vallen geen slachtoffers als gevolg van deze gebeurtenissen”.

De beleving van een deel van de bewoners is tijdens de informatieavond – waarvoor hij de initiatiefnemers D66, SP en ChristenUnie achteraf dankbaar is – nadrukkelijk naar voren gekomen. Zelf heeft hij zich toen verplaatst in de bewoners, is hij nagegaan hoe hij zou reageren als een dergelijke mislukte implosie (zo omschrijft het rapport het) bij hem in de buurt zou plaatsvinden. Dan zou hij denken: alles best en wel, maar dit geen tweede keer.

Argument 2:

Het rationele argument.

In het rapport bij conclusies en aanbevelingen – pag. 70 – kunt u onder 8.1 (Algemeen) punt 4 het volgende lezen:

“Er bestaan geen specifieke regels voor het uitvoeren van sloopwerkzaamheden met behulp van explosieven... Binnen de overheid is de kennis van het vakgebied echter beperkt en gefragmenteerd. Daarnaast is de bedrijfstak die zich bezighoudt met explosieve demolitie, klein en zelfregulerend. Hierdoor is het voor gemeentelijke overheden welhaast ondoenlijk om specifieke eisen te stellen en de kwaliteit van de uitvoering van werkzaamheden. Gemeenten moeten vertrouwen op de deskundigheid en professionaliteit van marktpartijen”.

De reactie van het college hierop is (brief aan de raad van 30 september 2008 pagina 1, een-na-laatste alinea):

"Het ontbreken van duidelijke regels voor sloopwerkzaamheden met toepassing van explosieven, zullen wij onder de aandacht brengen van de meest betrokken bewindslieden en de VNG".

In mijn eigen woorden samengevat: sloop met explosieven wordt aan een bedrijf overgelaten. De kennis en kunde ontbreken bij de overheid om hierop toe te zien.

De CDA-fractie is van mening dat juist veiligheid een hoofdtaak van de gemeente is. Als de overheid niet in staat is om bij sloop met explosieven sturing te geven, dan levert de gemeente zich over aan de markt. Dat vinden wij daar waar het de veiligheid betreft niet wenselijk.

Kortom, wetend van de emoties die er in het gebied leven en kennis nemende van het gebrek aan kennis bij de overheid over sloop met explosieven hebben bij de CDA-fractie ertoe geleid om niet opnieuw een implosie te laten plaatsvinden.

Zijn er dan geen andere alternatieven te bedenken, zeker. De CDA-fractie is echter van mening dat op korte termijn een passende oplossing moet plaatsvinden. Het onderdekken en het beplanten is een snelle en relatief goedkope oplossing.

Het onderzoek naar andere alternatieven is voor ons dus een gepasseerd station.

Natuurlijk heeft dit consequenties voor Larenstein, maar het betekent naar de mening van de CDA-fractie niet dat hiermee Larenstein niet kan worden gerealiseerd. Er zal in dit gedeelte een herverkaveling moeten plaatsvinden of er wordt een kavel minder uitgegeven. Dit is inkomstenderving, maar opnieuw een implosie brengt ook kosten met zich mee.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks&PvdA) begrijpt dat het CDA geen verdere sloop met explosieven wil. Zij wil graag weten waarom het CDA nu alleen kiest voor één optie, te weten zand erover en beplanten. Hierbij gaat de fractie ook voorbij aan suggesties van bewoners om bijvoorbeeld de bunker te laten verzinken. Of, zoals BB voorstelde, is er nog een alternatieve bestemming of gebruik van de bunker te bedenken. Waarom focust het CDA zich nu al op deze optie, zonder de technische, financiële en andere consequenties van deze optie te kennen?

De heer **Doedens** (VVD) ondersteunt deze vraag van mevrouw Van Brenk.

De heer **Jansen** (ChristenUnie) vraagt wat het CDA doet als blijkt dat er stoffen in de grond zitten die onwenselijk zijn voor mens en milieu.

De heer **Van Maaren** (CDA) antwoordt dat hij in zijn betoog heeft willen aangeven niet te kiezen voor een verdere implosie van de bunker. Het CDA kiest voor één optie, te weten zand erover, omdat de andere opties, zoals het laten verzinken, geen opties zouden kunnen zijn. Het CDA wil op korte termijn deze zaak afronden, dan kan het dossier worden gesloten. Ga je andere opties onderzoeken, dan duurt dit weer vier tot vijf maanden en geeft het weer opnieuw een discussie. Dat is de reden waarom het CDA voor deze meest veilige optie kiest.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks&PvdA) vraagt of zij een voorstel mag doen tot het samenvoegen van drie standpunten om alle opties, met uitzondering van de optie met het gebruik van explosieven, te laten onderzoeken.

De heer **Doedens** (VVD) geeft nogmaals aan dat hij het erg opportuun van het CDA vindt om nu al voor 1 optie te kiezen, zonder alle consequenties te weten. De raad moet een weloverwogen besluit nemen, ook over het vervolg en dit kan alleen wanneer alle opties met alle consequenties, technisch, op veiligheid en financieel zijn onderzocht.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks&PvdA) zegt dat bij het onderzoeken van alle opties, veiligheid voor alle raadsleden prioriteit één zal zijn. Zij kan zich dan ook niet voorstellen dat als alle opties naast elkaar staan, er nog gekozen zal worden voor explosieven, maar zij vindt wel dat als je alle opties open wilt houden, je ook alle overwegingen naast elkaar moet zien. Zij het vindt daarom jammer dat het CDA direct voor één optie kiest en alleen het argument snelheid hierbij laat wegen.

De heer **van Maaren** (CDA) begrijpt de overweging van mevrouw Brenk, om alle opties te laten onderzoeken, waarbij implosie de voorkeur heeft. Maar het CDA heeft gekozen voor deze optie, zand erover, omdat dit een snelle en veilige oplossing is en verder kan worden gegaan met de ontwikkeling

van het bedrijventerrein Larenstein. Hij begrijpt wel dat deze optie consequenties heeft voor Larenstein en er waarschijnlijk een herverkaveling moet plaatsvinden. Probeer groen voor groen en rood voor rood inwisselbaar te maken.

Er bestaat bij sommige bewoners – zoals tijdens de informatieavond naar voren kwam – wel het vermoeden dan wel de indruk dat er door het college al een opdracht aan een bureau verstrekt zou zijn met de vraag: "hoe nu verder".

9. Heeft het college een opdracht verleend aan een extern bureau?

Afronding

In het begin van zijn betoog heeft hij gesproken over het feit dat 'veiligheid' een basisvertrouwen is. Op het moment dat dit wordt verstoord, ontstaat er een hiaat in het vertrouwen. Natuurlijk wil iedereen niets liever dan herstel van vertrouwen. Juist daarom wil de CDA-fractie snel duidelijkheid verschaffen.

Hoe? Door duidelijkheid te geven over hoe om te gaan met deze bunker in de toekomst. Laten staan, zand erover en beplanten.

De communicatie met bewoners hierover een centrale plaats geven.

Een betrouwbare gemeente De Bilt die staat voor haar inwoners. Daar gaat het de CDA-fractie om! Om dit te ondersteunen heeft het CDA de volgende motie ingediend.

Onderwerp: zand/klei (inclusief beplanting) op bunker, met het oogmerk: inpassing in het landschap.

Motie bunker Bilthoven

"De raad van de gemeente Bilthoven, in vergadering bijeen op 30 oktober 2008;

overwegende dat:

- het imploderen van de bunker is mislukt;
- er grote zorg bestaat of het opnieuw imploderen tot een succesvol resultaat leidt;
- er herstel van vertrouwen (waar nodig) met omwonenden moet plaatsvinden;
- er op korte termijn een adequate oplossing gevonden dient te worden;

verzoekt het college:

1. de bunker af te dekken met zand, klei, etc.;
2. een beplantingsplan hierover op te stellen en uit te voeren, zodat inpassing in het landschap plaatsvindt;
3. de kosten ten laste te brengen van het project Larenstein;

en gaat over tot de orde van de dag."

Mevrouw **Van Heertum** (D66) zegt dat er een prachtig motto is dat op dit hele incident goed van toepassing is: 'ervaring is iets wat je krijgt, nadat je het nodig had'.

Tussen 7 juli en 30 oktober 2008 is er veel overleg geweest, met bewoners gesproken en zijn emoties geuit; de antwoorden komen nu bijeen in deze vergadering.

D66 wil omwonenden bedanken voor hun inzet om zaken te verduidelijken voor de raad, onder andere via de reacties op het COT-rapport en in de commissievergadering van 2 oktober jl. en in de hoorzitting van 22 oktober jl. Uit het COT-rapport en alle reacties daarop rijst voor D66 het volgende beeld op.

In mei 2008 is het krediet verleend voor de sloop van de bunker waartoe al jaren daarvoor was besloten. In het hele traject van mei tot 7 juli 2008 zijn twee verantwoordelijke partijen te onderscheiden.

1. gemeentebestuur: raad en college van B&W;
2. externen: Jowenko en Firma Boot.

Zij gaat niet meer in op details uit het COT-rapport, maar richt zich op de conclusies en aanbevelingen en de reactie van het college hierop, gevoed door alles wat daarover door omwonenden is gezegd.

Gemeentebestuur:

Zowel B&W als raad heeft de sloop van de bunker niet beschouwd als een risicovol project en daaruit volgt veel van de gevolgde handelwijze. Er is niet geluisterd naar de angsten van omwonenden, die het wel een risicovol project achtten. Ook wanneer externen worden ingeschakeld, blijft het gemeentebestuur verantwoordelijk. Het had aan externen kunnen opdragen een risico-inventarisatie op te stellen, niet alleen gericht op medewerkers. Wat D66 schokkend vindt, is dat interne procedures, zoals correcte melding aan betrokken functionarissen, niet op correcte wijze zijn gevolgd. Daardoor wisten verantwoordelijke personen, zoals burgemeester en brandweercommandant niet gelijk wat de dreun betekende.

Jowenko en Firma Boot:

Externe deskundigen en toezichthouder hebben niet onderkend dat het ook mis kon gaan. Daarom zijn geen adequate maatregelen getroffen, zoals een ruime fysieke afzetting van de omgeving. De melding van de explosie aan juiste instanties was een vergunningsvoorwaarde. Daar is niet aan voldaan. Het moet niet mogelijk zijn dat er verschillende interpretaties kunnen bestaan over de taak van de toezichthouder.

Geen communicatie naar de buurt over de geplande explosie op 7 juli en dat zou volgens het opgestelde communicatieplan zijn? Elke wegaannemer weet dat huis aan huis activiteiten moeten worden gemeld. In dit project, wetend en kennend de gevoelens in de buurt, hadden niet alleen de gemeente, maar ook Jowenko en Firma Boot het belang van informatie naar de buurt moeten onderkennen.

De heer Werner geeft aan dat het springplan correct is en dat het niet afgaan van een derde van de explosieven door fouten aan de 'handling' moet worden toegeschreven, kortom: een menselijke fout.

Spreekster noemt als voorlopige conclusies:

Jowenko heeft zich vertild aan dit project. Firma Boot heeft zich niet ten opzichte van Jowenko zodanig opgesteld dat daar doorheen is geprikt. Raad en college hebben daar te blind op gevaren. Er zijn kennelijk over en weer te weinig kritische vragen gesteld, dat blijkt ook uit de misinterpretatie rond het gefaseerde ontploffen.

Is na de explosie adequaat opgetreden? Uit het rapport is te lezen dat er geen bewijsmaterialen zijn verdoezeld. De opdracht aan Jowenko was het veilig achterlaten van de bunker en het terrein. De arbeidsinspectie heeft Jowenko verzocht het terrein te verlaten, om de veiligheid van haar medewerkers te waarborgen. Dat is goed, maar dat in deze uitzonderlijke zaak de veiligheid van de omwonenden door de arbeidsinspectie niet is meegenomen, is een kokervisie. D66 vindt dat dit bij gelegenheid aan de arbeidsinspectie mag worden meegedeeld.

Wanneer bij alle partijen a priori de (naar nu blijkt naïeve) mening heeft postgevat dat deze sloop weinig risicovol is, dan handelen alle partijen daar ook naar. Jowenko heeft een bedrijfsblindheid laten zien die getypeerd kan worden als de arrogantie van de deskundige; door niet te bedenken dat het ook verkeerd zou kunnen gaan. In de historie zijn daar meer dramatische treurige voorbeelden van te noemen.

De Firma Boot is meegegaan in die bedrijfsblindheid en heeft zich veel te weinig kritisch opgesteld. Gemeente (raad en college) hebben geen recht gedaan aan de vrees van bewoners. Uiteindelijk is menselijke nonchalance de oorzaak van de problemen.

Toekomst: het leven stopt niet bij vandaag; bewoners citeren de burgemeester: alle opties staan open. Over die opties wil D66 een gefungeerd besluit kunnen nemen met afweging van alle consequenties. De opdrachtformulering voor een onderzoek daartoe kan niet buiten de raad om. Suggesties die nu al door bewoners zijn aangereikt, verzoekt D66 daarbij te betrekken. Snelheid en zorgvuldigheid zijn daarbij geboden, zie de oproep van de BOF en Stichting Bedrijventerrein De Bilt. Zij is het dan ook niet eens met de motie van het CDA.

De heer **Jansen** (ChristenUnie) biedt allereerst zijn excuses aan voor wat heeft plaatsgevonden op 7 juli 2008. Ook hij was er als raadslid bij toen het besluit over de sloop van de bunker werd genomen. Ook hij heeft de risico's niet gezien. Hij complimenteert het college met de communicatie zoals deze achteraf heeft plaatsgevonden en ziet dit als een goede start voor de toekomst.

Hij vergelijkt dit project met het stappen in een vliegtuig, na de check van de piloot met het sein veilig, vertrekken wij de lucht in. De check voor deze implosie bestond uit vele onderdelen. Hij gelooft nog steeds in de deskundigheid en zorgvuldigheid van de aannemer, gezien het complexe proces. De impact van de explosie achteraf is groot, niet alleen bij de bewoners, maar ook bij hemzelf. Als technicus geeft het hem een onbehaaglijk gevoel dat de indruk bestaat dat na de explosie bewijzen weggevoerd zouden zijn, dat dit zonder toezicht van derden is gebeurd, is onjuist. Wel heeft hij bewondering voor de medewerkers die de moeite hebben gedaan om de situatie na de explosie veilig te stellen. Alle apparatuur was gecertificeerd en hiermee was niet gerommeld. De klap was groot, maar nog wel binnen de norm. Hoe nu verder? De ChristenUnie wil graag resultaten afwachten van het onderzoek naar alle opties. Dus niet gelijk zand erover. Hij wil graag weten van welke materialen deze bunker is gemaakt en welke gevolgen dit in de toekomst heeft. Dit moet in het onderzoek worden meegenomen. Hij dringt aan op een zorgvuldig en snel vervolgonderzoek, zodat men snel verder kan gaan met de ontwikkeling van het bedrijventerrein Larenstein.

Burgemeester **Gerritsen** verzoekt de voorzitter de vergadering enige tijd te schorsen, zodat het college zich kan beraden over de vele vragen die aan het college zijn gesteld.

De **voorzitter** heropent de vergadering en geeft het woord aan burgemeester Gerritsen.

Burgemeester **Gerritsen** blikt kort terug op de afgelopen maanden. Op 7 juli 2008 vond een ernstig ongeluk plaats bij de explosie van de bunker op het terrein Larenstein voor omwonenden. Bij hemzelf en het college bestaat het volste begrip voor de angst, voor de zorg en de boosheid die hij die avond van 7 juli bij bewoners aantrof en die tot nu toe bij een deel van de omwonenden is gebleven. De jarenlange geschiedenis van het bestemmingsplan bedrijventerrein Larenstein en het in die jaren ervaren onbegrip van de overheid hebben daarin een versterkende rol gespeeld. Het ongeluk heeft ook de gemeente getroffen, het heeft ook het gemeentebestuur, inclusief hemzelf en de gemeentelijke organisaties niet onberoerd gelaten. Het heeft een grote impact gehad. Ook heeft het de aannemer en zijn medewerkers geraakt en ook bij hen heeft het zorgen en vragen opgeroepen. Op een rustige zomeravond ging het tegen alle verwachtingen in mis toen de sloop van de bunker op het terrein Larenstein moest beginnen. De periode vanaf die avond tot nu toe heeft in het teken gestaan van zorgverlening, van crisismanagement, van voorlichting, communicatie, uitleg en onderzoek. In de afgelopen maanden is er door tientallen mensen overal in onze gemeentelijke organisaties een ongekeerde krachtinspanning geleverd, bij de afdeling Beheer openbare ruimten, zowel in de binnen- als buitendienst, bij Financiën, bij Publiekszaken, bij Vergunningverlening en Toezicht, bij de brandweer, bij de eenheid openbare orde en veiligheid, bij de eenheid communicatie, bij de wijkcontactambtenaren, bij de projectleiding Larenstein, bij het management en bij de directie. De succesvolle aanpak na het ongeval is te danken aan deze mensen. Hij spreekt naar de raad uit dat hij er trots op is op deze mensen de afgelopen maanden heeft kunnen en mogen rekenen. De afgelopen weken heeft de raad het rapport van het COT en de beantwoording van het college hierop kunnen lezen en beoordelen. Deze raadsvergadering heeft een terugblikkend karakter, maar dit zal niet kunnen leiden tot de conclusie dat daarna het boek gesloten is.

Op de vragen over de toekomst van de bunker antwoordt hij als volgt:

Wat het college betreft staan alle opties open, zowel de optie dat de bunker blijft staan als de mogelijkheid tot het slopen van de bunker in welke vorm dan ook. Het college is van mening dat hierover pas een goed besluit kan worden genomen als alle opties op alle consequenties zijn onderzocht, niet alleen technische consequenties, maar ook emotionele consequenties, economische consequenties en ruimtelijke consequenties. Het in de brief van het college van 30 september jl. aangekondigde externe onderzoek richt zich op het verder slopen. Intern is er voldoende expertise voor het onderzoeken van de consequenties bij het niet slopen van de bunker. Het college wil de raad een overzicht bieden van alle opties die openstaan en daarmee tevens een overzicht geven van alle consequenties. Hij denkt daarmee aan de tot nu toe ingediende moties voldoende tegemoet te kunnen komen.

Op de vragen die zijn gesteld over het verhalen van de kosten antwoordt hij als volgt: alle kosten kunnen worden verhaald. De kosten die zijn gemoeid met schade en vervolgschade heeft het college geclaimd bij de verzekering van de aannemer. Het betreft een aangenomen werk waarvoor de aannemer aansprakelijk is. Direct op 8 juli jl. heeft het college een beslissing genomen over een schade-regeling. Niemand van de gedupeerden die niet verzekerd zou zijn of te maken had met een eigen risico of wel verzekerd was, maar de schade zou moeten voorschieten, zou eigen geld hoeven steken in

de veroorzaakte schade. In totaal zijn er 34 schademeldingen bij het college gedaan met een totaal van € 33.050,00. Er is één geval bekend waarbij een storing is opgetreden in het oplossen van de schademelding. Hij heeft zelf actie ondernomen en ook dit is inmiddels opgelost. Er zijn op dit moment dus geen achterstallige schades die vallen onder deze schaderegeling.

Er is gevraagd of er verdere schade is, bovenop de al gemelde vervolgschade van € 335.000,00. Dit bedrag is opgelopen ten gevolge van de constante beveiliging van het bunkerterrein. Overdag wordt er gesurveilleerd en 's nachts wordt het terrein nog constant bewaakt.

Deze kosten zullen vallen onder gevolgschade. Ook de kosten van het onderzoek naar alle opties, wanneer dit door de raad zal worden goedgekeurd, zullen vallen onder vervolgschade.

Betreffende de vragen over de arbeidsinspectie antwoordt spreker als volgt:

Hij heeft contact opgenomen met de hoofdofficier van justitie van de arrondissementsbank Utrecht om hem te vragen hoe het zit met het strafrechtelijke onderzoek, waarover is gesproken in de hoorzitting van 22 oktober jl. Op grond van het gesprek dat hij met hem heeft gevoerd, kan hij meedelen dat er geen openbaar, dan wel strafrechtelijk onderzoek of onder welke term dan ook, dus ook geen voorlopig vooronderzoek plaatsvindt. Het enige onderzoek dat momenteel loopt, is het onderzoek van de arbeidsinspectie, waarover het college in de brief van 10 juli jl. de bewoners en raad heeft geïnformeerd. De arbeidsinspectie rapporteert over dit onderzoek uiteindelijk aan het Openbaar Ministerie, dat is stand gebruik.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks/PvdA) geeft aan dat de arbeidsinspectie geen reactie geeft op het COT-rapport, zolang haar eigen onderzoek nog loopt. Haar fractie hecht wel aan deze visie van de arbeidsinspectie. Gaat het college dit nog verzoeken?

Burgemeester **Gerritsen** heeft met de hoofdofficier van justitie de afspraak gemaakt dat hij na het overleg van de arbeidsinspectie met het Openbaar Ministerie, op de hoogte zal worden gebracht van de beslissingen die aan de hand daarvan worden genomen.

Hij weet niet of het college inzage mag hebben in het rapport van de arbeidsinspectie. Mocht dit wel het geval zijn, dan zal hij ook de raad inzicht geven in het rapport.

Mevrouw **Van Brenk** geeft aan dat het COT-rapport iets zegt over hoe de arbeidsinspectie heeft gehandeld en D66 noemde het een kokervisie. De arbeidsinspectie heeft hier nu niet haar bevindingen over gegeven. D66 heeft hier wel behoefte aan. Denkt het college dat het dit nog aan de arbeidsinspectie kan vragen?

Burgemeester **Gerritsen** herhaalt dat hij zijn best ervoor wil doen om dat inzichtelijk te maken, maar hij is niet in de positie om dit te beloven.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) vraagt of verdere besluitvorming wordt bevroren, totdat een uitkomst bekend is van de arbeidsinspectie.

Burgemeester **Gerritsen** geeft een technisch antwoord: de keuze van de raad kan plaatsvinden zonder dat de raad weet wat de arbeidsinspectie ervan vindt. Hij vindt zelf en adviseert de raad ook als zodanig te wachten op het rapport van de arbeidsinspectie, dat over ongeveer dertig dagen wordt verwacht.

Op de vraag waarom de opdracht tot het COT-onderzoek niet door een externe is gegeven, antwoordt de burgemeester als volgt:

In de hectiek van de eerste 24 uur is al een aantal maatregelen en besluiten genomen: de voorbereiding voor de schaderegeling, de voorbereiding van de communicatie, het omgaan met de enorme media-aandacht voor het incident. Maar toen is ook het besluit gekomen dat het incident onderzocht moest worden. Voor iedereen stond vast dat het een extern onafhankelijk onderzoek moest zijn. Dan is de vraag wie voert dit onderzoek uit? Op de ochtend van 8 juli jl. heeft het college contact opgenomen met de Onderzoeksraad voor Ongevallen en die gaf het advies het COT te vragen om een onafhankelijk onderzoek. Het college heeft deze suggestie direct overgenomen, gezien de expertise die het COT heeft op het gebied van crisisonderzoek en de mogelijkheid kennis op het gebied van technisch nevenonderzoek in te huren. Het college voelde zich volstrekt gelegitimeerd voor deze handelwijze. Er was geen moment aan de orde dat iemand van buiten dit zou moeten doen.

Mevrouw **Mineur** (SP) heeft begrepen dat deze suggestie vooraf wel gedaan is.

Burgemeester **Gerritsen** geeft aan dat deze suggestie hem pas heeft bereikt op het moment dat de opdracht al was verleend en het onderzoek was gestart.

Hij komt hierop later in de vergadering terug. Hij heeft van de heer De Beij gehoord dat de suggestie in de bewonersbijeenkomst van 7 juli jl. wel is gedaan. Het gesprek met de Onderzoeksraad voor Ongevallen heeft hem later doen besluiten dit onderzoek aan het COT te verlenen.

Mevrouw **Mineur** (SP) vraagt of de burgemeester het achteraf betreurt dat de opdracht niet is verstrekt aan een onafhankelijke partij.

Burgemeester **Gerritsen** antwoordt dat hij dit niet betreurt en dat het COT bekwaam en onafhankelijk is. Ook over de integriteit van het onderzoek zijn er toespelingen geweest. Er was geen vertrouwen bij een bepaalde groep mensen dat het college het onderzoek gekleurd zou hebben. Het college heeft mogen reageren op het conceptrapport van het COT, op feitelijke onjuistheden, daarover heeft het college een brief geschreven die bij de stukken is gevoegd. Omdat er twijfel was, heeft het college de brief en het conceptrapport direct openbaar gemaakt, zodat het conceptrapport en het definitieve rapport konden worden vergeleken.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks/PvdA) vraagt de burgemeester of hij al gehoor heeft gegeven aan de aanbeveling van het COT-rapport om de zaak breder te trekken dan deze gemeente.

Burgemeester **Gerritsen** wilde eerst met de raad over het COT-rapport spreken alvorens de aanbevelingen uit te voeren.

Wethouder **Ditewig** richt zich bij de beantwoording van de vragen op het traject van de vergunningverlening en de risicocommunicatie. Ook hij is enorm geschrokken van wat op 7 juli jl. heeft plaatsgevonden en wil zijn betrokkenheid en medeleven aan de bewoners overbrengen. Toen de burgemeester hem belde, is hij onmiddellijk gekomen en ook in de dagen daarna heeft hij regelmatig met bewoners gesproken over de impact en hun ongerustheid. Direct na het ongeluk heeft hij zichzelf de vraag gesteld of hij met de kennis van voor het ongeluk tot een ander besluit hadden moeten komen tot de sloop van de bunker. Hij is van mening dat het college op basis van de kennis vooraf een goed besluit heeft genomen. Als er ook maar enige twijfel was geweest over veiligheid, dan was er gekozen voor een andere optie dan sloop. De besluiten zijn genomen op adviezen van externe deskundigen, wel was het college politiek verantwoordelijk en legt het dus nu aan de raad verantwoording af. Achteraf gezien zou het college uiteraard een andere inschatting hebben gemaakt van hoe om te gaan met het veiligheidsgevoel van onze inwoners. Dit is een belangrijk leerpunt over onze communicatie met onze inwoners over projecten. De vraag "waarom hebben wij gekozen voor deze manier van slopen" zou gesteld kunnen worden in de wetenschap dat het hier een specialistische materie betreft. Het klinkt nu erg wrang, maar de afweging was het zo veel mogelijk voorkomen van overlast voor de omgeving, waarbij gedoeld wordt op de langdurige overlast van geluid en stof. Zowel bij de gerechtelijke beoordeling als in het COT-rapport is de conclusie geweest dat de vergunningsprocedure correct is doorlopen. Wat de veiligheidsaspecten betreft zijn deze opgenomen in het springplan. Het springplan voorziet in een risicoanalyse en geeft een veiligheidssomming aan. Wat ontbreekt zijn scenario's voor als er iets fout zou gaan. Het college onderschrijft in zijn bestuurlijke reactie van 30 september jl. de aanbevelingen van het COT.

Er zijn veel vragen gesteld over de risicocommunicatie. Wij hebben ons gebaseerd op de adviezen van de externe deskundigen. De omwonenden hebben wij geïnformeerd middels twee bewonerbrieven in mei en juni jl. en ook via de gemeentelijke website is uitvoerig informatie gegeven over de werkzaamheden. Voor de klankbordgroep hebben wij in juni jl. een rondleiding en een presentatie verzorgd. Verder heeft de projectleider regelmatig contact gehad met omwonenden.

Er zijn ook vragen gesteld over de informatievoorziening over de dag en het tijdstip van de sloop zelf. Dit was niet mogelijk omdat dit afhankelijk was van de weersomstandigheden en de omvang van de voorbereidende werkzaamheden. Ook wanneer alle aanbevelingen uit het COT-rapport waren gevolgd, had het college dit trieste ongeluk niet kunnen voorkomen. Uit het rapport van de onafhankelijke springmeester Werner blijkt dat er sprake was van een technische fout en dientengevolge het on-

geluk. Dit neemt niet weg dat het college de aanbevelingen uit het COT-rapport ter harte neemt, wat het college in zijn reactie van 30 september jl. duidelijk heeft aangegeven. Nog in 2008 zal het college komen met een beleidskader communicatie voor projecten van deze omvang.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) merkt op dat de wethouder wel erg de nadruk legt op grote projecten. Vindt de wethouder dat hij in de communicatie over projecten in het algemeen tekort is geschoten?

Wethouder **Ditewig** in de voorbereiding van dit project en de afweging die wij in de voorbereiding van dit project hebben gemaakt, vindt het college dat het tot dat moment correct heeft gehandeld. Vanuit de wetenschap van toen, achteraf kun je concluderen dat het college er anders mee om had moeten gaan.

Hoe deskundig was de springmeester? Het waren gecertificeerde springmeesters, er was geen reden om te twifelen aan hun deskundigheid en dat deed ook de arbeidsinspectie niet. De rol van de toezichthouder maakt deel uit van de juridische aansprakelijkheid.

Over de opmerking dat er geen bewapeningstekeningen waren zegt spreker dat dit is opgelost met een proefschot. De aanbesteding is volgens de spelregels verlopen, er is goed aanbesteed.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) merkt op dat de wethouder aangeeft dat de springmeester gecertificeerd was. Inmiddels is bekend dat er weinig deskundigheid is in Nederland met dergelijke bunkers. Zegt de wethouder achteraf dan niet dat hij meer referenties had moeten inwinnen?

Wethouder **Ditewig** benadrukt nogmaals dat met de wetenschap van toen juist is gehandeld.

Over de opmerking: "de haast met het slopen": het is de raad bekend dat er in de commissie over gesproken is en daarvoor ook al vele malen, dat de hekken van het terrein werden gesloopt en er steeds vernielingen aan de bunker plaatsvonden. Hierdoor kon de individuele veiligheid niet langer worden gewaarborgd, waardoor is besloten de sloop van de bunker naar voren te halen.

Betreffende de vraag over het informeren van de hulpdiensten antwoordt hij dat de brandweer was geïnformeerd, de politie was niet geïnformeerd.

Mevrouw **Van Heertum** (D66) merkt op dat in het COT-rapport staat vermeld dat niet de correcte persoon bij de brandweer is geïnformeerd en er ook niet op correcte wijze is geïnformeerd. Dan had de brandweercommandant geweten wat er die avond gebeurde. Het is een te snelle conclusie dat de brandweer is geïnformeerd. Wat doet de wethouder intern om dit op de juiste manier te sturen?

Wethouder **Ditewig** antwoordt dat je protocollaire afspraken moet maken. Dit is volgens hem dus ook een leermoment.

Mevrouw **Van Heertum** neemt aan dat in een rampenplan staat aangegeven wie wanneer geïnformeerd moet worden.

Wethouder **Ditewig** komt hierop in de tweede termijn terug.

Op de vraag of de bunker wel verder te slopen is, heeft de burgemeester geantwoord dat eerst het onderzoek naar alle opties moet worden afgewacht.

De **voorzitter** zegt dat de volgende vragen van het CDA nog niet door de wethouder zijn beantwoord.

1. Is de bunker uniek en als cultuurhistorisch waardevol aan te merken?
2. Is de schade aan de bunker dusdanig dat de weg van de uniciteit al een gepasseerd station is?
3. Welke worstcasescenario's waren ontwikkeld, zodat bij het mislukken van het imploderen van de bunker adequaat kon worden opgetreden?
4. Wordt de al in gang gezette opdrachtverstrekking aan een bureau voor een vervolgactie stopgezet?

Wethouder **Ditewig** beantwoordt de vragen als volgt:

1. Dit zou je in een onderzoeksvraag moeten meenemen.

2. Ook deze vraag zal in het onderzoek worden beantwoord.
3. Er was van uitgegaan dat er geen worstcasescenario was.
4. Daar komt het college bij de raad op terug.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks&PvdA) vraagt alsnog om antwoord op haar vraag of de wethouder achteraf gezien vindt dat de toezichthouder voldoende capaciteiten had om op dit demolitieproject toezicht te houden.

Wethouder **Ditewig** zegt dat dit verder uitgezocht moet worden in het juridische aansprakelijkheids-traject. Hij kan daar geen uitspraak over doen.

De heer **Beringen** (CDA) vraagt een korte schorsing aan om te overleggen met zijn fractie.

De **voorzitter** heropent de vergadering.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks&PvdA) stelt dat alles draait om wijsheid achteraf. Haar fractie had nooit kunnen voorzien dat er persoonlijk letsel veroorzaakt had kunnen worden. Ook de wethouder geeft pijnlijk eerlijk aan dat niet was gedacht aan een worstcasescenario. Zij is het college dankbaar dat het aangeeft dat het onderzoek breed wordt opgezet, alle opties moeten open zijn. Als je een bestuurlijk correcte afweging wilt maken van alles, moet je economisch, financieel en veiligheid, waarbij veiligheid het allerbelangrijkste is, naast elkaar zetten. Als je dan alle opties naast elkaar zet en wij hier eerst in een commissie en later in de raad een besluit nemen – waarbij veiligheid voor haar fractie het allerbelangrijkste is – en kiezen voor verdere implosie, dan zou het zo veilig moeten zijn dat college en raad vooraan gaan staan in de tuinen van de bewoners. Kortom het onderzoek moet gedegen zijn en zij is blij dat het college dit heeft toegezegd, waarbij ook het voorstel van Bilts Belang, het CDA en alle voorstellen die tussendoor zijn gedaan, worden meegenomen, dus alle opties. Zij is blij dat het college geen haast heeft en het onderzoek van de arbeidsinspectie wil afwachten. Zij wil het college vragen of er dan nog een keer over gesproken wordt.

1. Worden de resultaten in de raad of de commissie besproken?
2. Worden ook de opmerkingen van de officier van justitie besproken?

Zij wil de expertise van bewoners graag horen wanneer het vervolg in commissies of raadsvergaderingen wordt besproken, zodat de raad in een latere termijn een weloverwogen besluit kan nemen over wat er moet gebeuren met de bunker.

De heer **Slootweg** (SGP) heeft alle antwoorden van het college gehoord. Het inzicht achteraf moet tot lering zijn. Er zal gekeken moeten worden naar de beleving van veiligheid van de bewoners. Hij heeft de volgende vraag voor het college:

1. Binnen welke termijn wordt er een uitslag verwacht van het onderzoek naar alle opties?

De heer **Doedens** (VVD) merkt op dat wanneer ervoor wordt gekozen om de bunker alsnog verder te imploderen, hij naast de fractie van GroenLinks&PvdA in de voortuinen van de bewoners gaat staan. Hij heeft gehoord dat het hier gaat om een cultuurhistorisch pand. Hij heeft van raadsleden die de bunker onlangs hebben bezocht, vernomen dat zoals de bunker er nu bijligt, deze niet zonder aanzienlijke kosten kan worden hersteld. Hij complimenteert mevrouw Van Heertum met haar betoog dat zij in de eerste termijn heeft gehouden.

Onverantwoorde spoed kan leiden tot ongelukken, dit ongeluk was een dubbel ongeluk, zowel voor de bewoners als voor de ondernemers die zitten te wachten op de ontwikkeling van het bedrijventerrein Larenstein en ook voor de economie van de gemeente De Bilt. Deze bijeenkomst is er om lessen te trekken voor de toekomst. Hij heeft begrepen dat er vanaf 1 november 2008 een nieuw wettelijk regime is. Dit nieuwe regime legt de product- en procesverantwoordelijkheid volledig, als het gaat om zaken die met bouwen te maken hebben, bij de indiener en uitvoerder van een plan. Dit is een aanzienlijke wijziging van verantwoordelijkheden en hij neemt aan dat het college de raad hier goed over gaat informeren.

Communicatie is geen protocol of regel maar is een houding. De gemeente heeft een jaar geleden een oefening gehad met een communicatiewijzer. Haal deze communicatiewijzer van stal!

Hij begrijpt de teleurstelling van de publieke tribune, dat zij zich afvragen waar de politieke verantwoording ligt. Dat men denkt: "wat gebeurt er nu eigenlijk, zij gaan gewoon vrolijk door?" Dat is niet waar het proces is stopgezet, totdat alle opties zijn onderzocht. In de politiek weegt het erkennen van een fout zwaar, omdat dit publiekelijk gebeurt. De wethouder en hij hebben erkend naar de omwonenden dat zij een fout hebben gemaakt, een grote fout, dan mag je op het respect van de andere kant rekenen.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) heeft problemen met de beantwoording van de vragen door het college. Deze antwoorden zijn vaak onvolledig of soms wordt er totaal geen antwoord gegeven op de gestelde vragen. Hij onderbouwt dit met een aantal voorbeelden, zoals de deskundigheid van Jowenko en de vragen die door bewoners zijn gesteld over de veiligheid en de schade door trillingen aan hun huizen. Ook de communicatie, niet alleen bij grote projecten, van het college laat veel te wensen over. Ook de houding van de wethouder ten opzichte van de bewoners was onvoldoende en toonde weinig respect. Als het gaat om de aanbesteding van Jowenko, of deze voldoende deskundig was, heeft hij grote twijfels. Hij heeft niet het gevoel dat de wethouder erkent dat er fouten zijn gemaakt en dat die onvoldoende zorgvuldig heeft gehandeld.

Er wordt gezegd dat men haast heeft met de ontwikkeling van het bedrijventerrein Larenstein en dat het bedrijfsleven ook belangrijk is. Dat onderschrijft hij, maar hij vraagt de wethouder of hij al één contract heeft ondertekend voor Larenstein.

Hij amendeert de motie die hij heeft ingediend, omdat hij na het horen van de antwoorden van de wethouder onvoldoende vertrouwen heeft in welke deskundige dan ook. De laatste regel in van de motie wordt als volgt veranderd:

*Te inventariseren welke bestemmingen er voor de bunker mogelijk zijn **zonder implosie**.* Wellicht is het wel mogelijk een bedrijf te vinden dat de kavel wil kopen, inclusief de bunker, omdat dit bedrijf er een bijzondere bestemming voor heeft.

De heer **Jansen** (ChristenUnie) vraagt de heer Rost van Tonningen of een explosie wel mag, omdat hij aangeeft dat het zonder implosie moet. Wilt u de mogelijkheden tot vervuilde grond helemaal uitsluiten?

De heer **Rost van Tonningen** (BB) wil geen enkele vorm van explosieven.

Hij heeft geen informatie over de mogelijkheid tot vervuilde grond en kan hierop dus ook niet ingaan. Hij zegt de heer Jansen dat hij, wanneer hij over deze informatie beschikt, die graag van hem wil horen.

De heer **Doedens** (VVD) vraagt de heer Rost van Tonningen of hijzelf de huidige situatie van de bunker heeft gezien.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) is er zelf niet geweest, maar dat houdt niet impliciet in dat hij het niet kan beoordelen.

Hij heeft nog één vraag aan het college in het algemeen.

1. Mocht er een aanslag zijn op het station Bilthoven, is er dan een draaiboek?

Mevrouw **Mineur** (SP) heeft in voorbereiding voor deze vergadering alle stukken nog eens bestudeerd. Het gaat om wel 100 stukken, op de eerste plaats staan de stukken van de pers en de brieven van bewoners, op de tweede plaats de brieven van de burgemeester. Wat haar het meeste trof was de boosheid van de bewoners op alles en iedereen. Zij kan zich deze boosheid van bewoners goed voorstellen, men dacht veilig te wonen en ineens regende er een 'bak puin' op hun daken. Uit het COT-rapport blijkt dat er veel fouten zijn gemaakt, die samen tot deze klap hebben geleid. Zij zet de fouten nog eens op een rij.

- Er is niet geluisterd naar bewoners die angst hadden voor trillingen die zouden leiden tot beschadiging van hun huizen.
- Er is vooraf niet geluisterd naar bewoners die vroegen om een risicoanalyse.
- De raad is voorgespiegeld dat het laten staan van de bunker risicovoller was dan het slopen van de bunker.
- Er is niet gekozen voor de beste maar voor de goedkoopste aannemer.
- Je kunt je afvragen of de haast met de sloop de vele onzorgvuldigheden niet in de hand heeft gewerkt.

- Het heeft ontbroken aan sturing, iemand die erbovenop zat en de belangen van alle betrokken partijen in de gaten hield.
- Ook de afhandeling na de klap liet te wensen over: direct na de explosie waren de werknemers van Jowenko in de gelegenheid het terrein te betreden, waardoor zij in de gelegenheid waren om bewijzen te verwijderen.
- De gemeente heeft zelf de opdracht gegeven aan het COT, wat het lastig maakt om het onderzoek als volledig onafhankelijk te beschouwen.

De heer **Doedens** (VVD) hoort mevrouw Mineur zeggen dat zij te weinig informatie had in mei jl. om een oordeel te geven. Ondanks een gebrek aan informatie is zij meegegaan, maar hij wijst mevrouw Mineur op haar plicht om als raadslid dan zelfstandig op onderzoek uit te gaan. Zowel zijn fractie als de fractie van mevrouw Mineur is tekortgeschoten in haar plicht om dat wat werd voorgelegd, waar mogelijk na te trekken.

Mevrouw **Mineur** (SP) zegt dat dit het college niet ontslaat van zijn primaire plicht om de raad goed te informeren.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) maakt bezwaar tegen de truc van de heer Doedens om te zeggen dat wij met zijn allen schuldig zijn. De raad heeft een toezichhoudende rol, het college heeft een sturende rol.

Mevrouw **Mineur** (SP) geeft aan dat;

- bewoners het gevoel hebben dat niet alle feiten en bevindingen zijn meegenomen in het COT-rapport;
- het COT niet heeft gereageerd op het aanbod van de heer De Beij om een getuigenverklaring af te leggen;
- de gehele gang van zaken een enorme haast ademt, omwonenden krijgen antwoorden op stukken op het laatste moment.

Al deze zaken hebben het vertrouwen in het bestuur ernstig ondermijnd. Zij vat al deze zaken samen in vijf punten.

1. De gemeente heeft goedkoop aanbesteed, dus voor een dubbeltje op de eerste rang willen zitten.
2. De gemeente heeft ten onrechte te veel vertrouwd op de expertise van de externe deskundigen en niet gezorgd voor transparante en controleerbare aansturing.
3. De gemeente heeft niet geluisterd naar de inbreng en terechte zorg van omwonenden en heeft vrijwel niets gedaan om maatschappelijk draagvlak te vinden, zoals het COT-rapport stelt.
4. De gemeente heeft de raad een verkeerd beeld voorgespiegeld over de voor- en nadelen en vooral risico's van de sloop.
5. De gemeente heeft er niet alles aan gedaan om een zo onafhankelijk mogelijke en zorgvuldige evaluatie te krijgen over wat heeft plaatsgevonden.

Zij begrijpt het volledig dat omwonenden het vertrouwen in de gemeente helemaal kwijt zijn. Er is ook het een en ander goed gegaan. Zij heeft met respect gekeken naar de kalmte van de burgemeester, die na de ontploffing het roer heeft overgenomen. Hoe hij met onuitputtelijke energie naar iedereen heeft geluisterd en elk probleem aanpakte. Hoe hij als gemeente garant stond voor de schade van de burgers en toezegde voorschotten te betalen.

Het is van belang vanavond schoon schip te maken, dat er conclusies worden getrokken uit wat er gebeurd is en de verantwoordelijkheden daar te leggen waar ze thuishoren. Er is te veel misgegaan om nog te kunnen vertrouwen in de wethouder die verantwoordelijk is voor alles wat heeft geleid tot deze explosie. De gemeenteraad moet erop kunnen vertrouwen dat de wethouder allereerst zorgt voor de veiligheid van bewoners en dat hij hun belangen vooropstelt. De burgemeester heeft laten zien hoe dat wel moet. Ook de SP vindt dat bedrijven uit de woonwijken moeten en ondersteunt een ontwikkeling als het bedrijventerrein Larenstein, maar als de prijs hiervoor deze explosie is, laat het dan maar! De conclusies van de SP zijn tweeërlei, tenzij de wethouder nu nog komt met een heel overtuigend antwoord op haar vragen en twijfels, zegt de SP haar vertrouwen op. Een bestuur kan alleen werken als er vertrouwen is, in een cultuur van wantrouwen valt niet te werken.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks&PvdA) wijst mevrouw Mineur op haar eigen verantwoordelijkheid in de raad en in de commissie. Mevrouw Mineur heeft geen enkele vraag gesteld over veiligheid en dan vindt spreekster deze conclusie wel heel bitter om te horen.

Mevrouw **Mineur** (SP) wil het best over haar eigen rol hebben, maar vindt de rol van de wethouder op dit moment belangrijker. Uiteraard spijt het de SP ook dat zij niet achterdochtiger is geweest en dat dit incident heeft kunnen plaatsvinden.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) geeft aan dat mevrouw Mineur zegt dat de raad verkeerd is geïnformeerd, maar dat zij daarover in de vorige vergadering niets heeft gezegd. Dat kan hij niet met elkaar rijmen. Hij heeft in de vorige vergadering op steun van de SP gewacht, toen kwam de SP niet. Om nu met dit verhaal te komen, vindt hij onacceptabel.

Mevrouw **Mineur** (SP) vervolgt haar betoog met de tweede conclusie, dit betreft de toekomst van de bunker. Zij vindt dat het geduld en de zenuwen van de bewoners genoeg op de proef zijn gesteld. De SP vindt de plaats op de twee kavels van het terrein Larenstein niet zo belangrijk, dat zij het gehele project zal laten stranden. Zij steunt de motie van BB om te laten uitzoeken wat er voor mogelijkheden zijn voor deze bunker. Eén ding wil de SP niet en dat is nogmaals een explosie.

De heer **Van Maaren** (CDA) geeft aan dat er twee zaken zijn blijven liggen.

1. Als er bommen uit WOII worden verwijderd, wordt er een hele wijk ontruimd, waarom is dit hier niet gebeurd?
2. Ook al zou men aangeven dat een volgende implosie veilig is, dan ging hij nog niet naast de fracties van GroenLinks&PvdA en VVD in de voortuinen van bewoners staan. Er is bijna geen kennis over het laten imploderen van atoombunkers.

Hij trekt de motie van CDA in en steunt de motie die aangeeft in te stemmen met het onderzoek naar alle alternatieven met uitzondering van het gebruik van explosieven.

Mevrouw **Van Heertum** (D66) zegt dat ook het college achteraf erkent dat het het met de kennis van nu anders had gedaan. Er is geen echte oplossing voor de onvrede die nu bij bewoners heerst. Zij vindt de opmerking van mevrouw Mineur dat zij het vertrouwen in de wethouder opzegt, jammer. Mevrouw Mineur geeft aan dat het college de raad onjuist heeft geïnformeerd. Het college heeft aangegeven de informatie die het had aan de raad te hebben gegeven. Niemand in de raad heeft destijds gevraagd naar de risico's van een implosie. Ook D66 niet en dat rekent spreekster zichzelf aan.

Mevrouw **Mineur** (SP) meent dat het de taak van het college is om de expertise in te winnen en de raad goed voor te lichten.

De heer **Mastop** (GroenLinks&PvdA) heeft in de commissie de bezorgdheid van bewoners geuit. Niemand van de commissieleden heeft toen vragen gesteld.

Mevrouw **Van Heertum** (D66) stelt dat haar fractie niet tegen het college heeft gezegd: maak een risicoanalyse want het college denkt er te makkelijk over. Niemand van de raad heeft deze vraag aan het college gesteld.

Zij is het eens met de heer Doedens die zegt: "communicatie moet je doen". Voorts komt zij terug op de opmerking dat het niet mogelijk was om aan de buurt aan te geven dat er op 7 juli jl. een implosie zou plaatsvinden. Het intrigeert haar dat op een ander moment er wel direct middels brieven communicatie kon plaatsvinden, waarom kon dit dan niet vooraf?

Zij wil terugkomen op de opmerking van de heer Doedens dat de productverantwoordelijkheid komt te liggen bij ondernemers. Dit maakt het voor de raad noodzakelijk in de toekomst goede randvoorwaarden voor projecten te genereren.

D66 wil graag een onderzoek naar alle mogelijke opties en adviseert het college om suggesties van bewoners en van Bilts Belang mee te nemen in dit onderzoek. Snelheid en zorgvuldigheid zijn hierbij geboden om een oplossing te zoeken die recht doet aan de veiligheid van omwonenden, maar die ook recht doet aan de belangen van de bedrijven, zodat de ontwikkeling van het bedrijventerrein Larenstein niet onnodig wordt opgehouden.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) vraagt of hij het goed begrijpt dat mevrouw Van Heertum erop doelt dat de raad zorgvuldiger moet zijn en randvoorwaarden moet stellen bij bijvoorbeeld aanbestedingen.

Mevrouw **Van Heertum** (D66) antwoordt dat zij heeft gerefereerd aan de toekomst waarin productverantwoordelijkheid bij ondernemers komt te liggen, dan zal de raad en/of het college de randvoorwaarden voor veiligheid scherp moeten stellen.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) merkt op dat de raad veel te veel mandaat in de aanbesteding heeft gegeven, waar eenieder nu spijt van heeft.

Mevrouw **Van Heertum** (D66) deelt deze mening niet en wil van het college weten of haar opvatting correct is, namelijk dat er een Programma van Eisen is opgesteld en dat er uit de firma's die voldeden aan dit Programma van Eisen de goedkoopste is uitgekozen. Dat is een voorwaarde van het aanbestedingsbeleid.

De heer **Jansen** (ChristenUnie) heeft in de beantwoording van het college gehoord dat alle kosten gedekt zijn. Betreft dit ook de kosten die gemaakt worden met het later opleveren van het bedrijventerrein Larenstein? Vanavond wordt gesproken over betrouwbaarheid, het betrouwbaar overkomen naar de bevolking. Hoe kan de raad dit waarmaken als zelfs vanavond het CDA met een motie komt en die later weer totaal omdraait? Ook moet worden onderzocht of er giftige stoffen in de grond zitten.

Mevrouw **Mineur** (SP) merkt op dat wanneer er nieuwe feiten tijdens de vergadering naar boven komen, het mogelijk is om een mening te herzien.

De heer **Van Maaren** (CDA) merkt op dat wanneer je met een motie anderen niet kunt overtuigen, je er verstandig aan doet je motie te herzien, wanneer je daar zelf uiteraard ook achter staat.

Burgemeester **Gerritsen** vraagt de voorzitter om een schorsing van de vergadering, zodat het college zich kan voorbereiden op de beantwoording van de vragen.

De **voorzitter** heropent de vergadering.

Burgemeester **Gerritsen** beantwoordt de volgende vragen:

(GroenLinks&PvdA) Komt het rapport van de arbeidsinspectie nog terug in een raadsvergadering of commissie? Het is niet zeker of hij het rapport krijgt, maar hij zal daar zijn best voor doen. Mocht hij dit rapport krijgen, dan stelt hij voor deze informatie betrekken bij het onderzoek naar alle opties, vooral omdat veiligheid en vooral de perceptie van veiligheid van groot belang is bij het onderzoek.

(SGP) Op welke termijn is het onderzoek naar alle opties gereed? Hij komt hierop in het eerste kwartaal van 2009 bij de raad terug. Het is aan de raad hoe het verder moet met de bunker.

Hij ontraadt de gewijzigde motie van Bilts Belang die thans luidt: *verzoekt het college alvorens enige verdere sloop van de bunker te overwegen of in gang te zetten, te inventariseren welke bestemmingen er voor de bunker mogelijk zijn zonder gebruik van explosieven*. Het onderzoek dat het college de raad nu aanbiedt, is veel breder, daarin worden alle opties onderzocht, wat een volledig beeld van alle mogelijkheden biedt, zodat de raad daarna een weloverwogen besluit kan nemen.

De heer Rost van Tonningen (BB) heeft ook gevraagd of er een draaiboek klaarligt als er een aanslag zou zijn op het station Bilthoven. Dat is er, het college is voorbereid op rampen. Er zijn draaiboeken en er worden ook oefeningen gehouden. Hierbij richt het college zich niet op specifieke rampen, het maakt gebruik van regionale en landelijke draaiboeken.

De SP heeft gevraagd waarom de opdracht aan het COT niet aan een onafhankelijke partij is verstrekt. Hij heeft die vraag in de eerste termijn al beantwoord, maar wil dit antwoord bijstellen. In de schorsing heeft de heer De Beij (omwonende) hem erop gewezen dat hij op de avond van 7 juli jl. tegen hem heeft gezegd dat hij de opdracht tot dit onderzoek aan een externe moet laten geven. Op de ochtend van 8 juli jl. na telefonisch onderhoud met de Raad voor Ongevallen heeft hij besloten de opdracht te verlenen aan het COT.

(ChristenUnie) Levert de latere oplevering van Larenstein ook niet extra kosten op? De sloop is naar voren gehaald, dus hij is nog niet op het kritieke pad. Kortom: de rentemeter loopt nog niet, maar de ontwikkeling van Larenstein moet wel door.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks&PvdA) worden de bevindingen van de officier van justitie ook meegenomen?

Burgemeester **Gerritsen** zal, zodra hij weet wat de arbeidsinspectie heeft gerapporteerd aan het Openbaar Ministerie en wat het Openbaar Ministerie daarvan vindt, de raad informeren. Om apart met elkaar daarover een discussie te voeren, vindt hij niet dienstig, omdat de raad en het college enige tijd later weer in gesprek komen over de uitkomsten van het onderzoek naar alle opties.

Wethouder **Ditewig** heeft ten aanzien van de scenario's in zijn reactie duidelijk aangegeven dat het college achteraf moest constateren dat het bij de analyse van de veiligheidsaspecten beter was geweest, als daarin de diverse scenario's waren betrokken.

Ten aanzien van het informeren van brandweer en politie heeft hij aangegeven dat in de bestuurlijke reactie niet is voldaan aan het vergunningsvoorschrift. Het is duidelijk dat dit een belangrijk leerpunt is. Op basis van de veiligheidsanalyse en het springplan was er geen aanleiding om tot evacuatie over te gaan. Volgens de veiligheidsanalyse zou er buiten een zone van 50 meter geen risico te verwachten zijn.

BB heeft gevraagd: liggen er al contracten voor? Er liggen drie contracten voor, voor ondertekening.

Mevrouw **Mineur** (SP) heeft een motie aangekondigd en die afhankelijk gemaakt van de antwoorden die de wethouder. Zij realiseert zich dat het waarschijnlijk blijft bij de steun van de SP, maar wil haar motie toch indienen. Zij wil hiermee aangeven dat wat gebeurd is, absoluut niet had mogen gebeuren en dus ook absoluut niet zonder consequenties kan blijven. De motie luidt als volgt:

"De raad van de gemeente De Bilt, in vergadering bijeen op 30 oktober 2008;

overwegende dat:

1. de verantwoordelijke wethouder heeft gefaald voor wat betreft het op juiste en volledige wijze informeren van de raad;
2. de wethouder heeft gefaald bij het informeren en betrekken van omwonenden en het waarborgen van hun veiligheid;
3. de verantwoordelijke wethouder geen leiding heeft gegeven aan het 'uiterst technische en complexe demolitieproject' en dat hij 'te zeer op afstand is gebleven' bij het hele proces;
4. het er niet naar uitziet dat de wethouder zodanige lessen heeft getrokken uit dit rapport ten aanzien van het uitvoeren van de sloop van de bunker in het bijzonder en de uitvoering van het plan Larenstein in het algemeen, dat daar vertrouwen in gesteld kan worden;
5. de verantwoordelijke wethouder tot op heden niet tot de conclusie is gekomen dat hij in deze functie ieder gezag ontbeert om nog langer te werken voor projecten in De Bilt;

besluit:

6. het vertrouwen in deze wethouder, de heer A.J. Ditewig, op te zeggen;

en gaat over tot de orde van de dag."

Burgemeester **Gerritsen** stelt er prijs op om als voorzitter van het college een korte reactie te geven op de volgende punten van de motie.

1. De totstandkoming van het besluit om tot sloop van deze bunker te komen is volledig gereconstrueerd in het COT-rapport. Op geen enkel moment is sprake geweest van onvolledig of onjuist informeren van de raad door de wethouder.
2. De conclusies van het COT op het gebied van veiligheid voor omwonenden zijn door het college overgenomen.
3. Ten aanzien van het leidinggeven aan een uiterst technisch en complex demolitieproces heeft het college zijn verantwoordelijkheid genomen door toezichthouders aan te stellen. Hun deskundigheid is overigens door het COT ter discussie gesteld. Op basis van de beschikbare informatie en kennis van voor 7 juli jl. is het proces ingericht.
4. Het college heeft in zijn reactie van 30 september jl., die aan de raad is aangeboden, gezegd welke lessen het college trekt uit datgene wat er heeft plaatsgevonden.
5. Deze overweging gunt hij de SP om te maken, maar hij vindt het binnen zijn verantwoordelijkheid liggen om deze reactie op de motie te geven, alvorens de raad hierover gaat besluiten.

De **voorzitter** vraagt de raadsleden of er behoefte is aan een derde termijn. Hieraan is geen behoefte, wel geven enkele raadsleden een stemverklaring.

De heer **Doedens** (VVD) geeft de volgende stemverklaring. Hij vindt de motie symboolpolitiek, ontkenning van de eigen verantwoordelijkheid van de raadsleden van de SP. Gebrek aan kennis van de meest essentiële dossiers. Hij vindt het indienen van de motie buitengewoon verwerpelijk. Hij vindt het een dieptepunt in de gemeentelijke politiek en vraagt de SP of zij haar verantwoordelijkheid neemt en uit de raad treedt, want als men in De Bilt op deze wijze met elkaar omgaat, deugt er iets principieel niet.

De heer **Rost van Tonningen** (BB) geeft de volgende stemverklaring. Hij sluit zich aan bij de woorden van de heer Doedens en vindt het ook symboolpolitiek. Hij verwijst nogmaals naar het feit dat hij in een vorige vergadering heeft aangegeven dat de wethouder de raad onjuist had geïnformeerd en de SP hier op geen enkele wijze op in is gegaan. Hij vindt het inconsequent en naar het publiek toe een wanvertoning. Hij wil zich hiervan distantiëren.

De heer **Van Maaren** (CDA) geeft de volgende stemverklaring. Een aantal bewoners voelt zich geschaad in hun vertrouwen. Er moet gewerkt worden aan herstel van vertrouwen. Hij wilde een geste doen door de motie van tafel te halen en had gehoopt dat er van de andere zijde ook een geste zou komen. Om een wethouder op dit punt naar huis te sturen, draagt niet bij aan het herstel van vertrouwen. Hij wil wel zien dat de lering die is getrokken uit de conclusies, met de raad wordt gedeeld.

Mevrouw **Van Brenk** (GroenLinks&PvdA) geeft de volgende stemverklaring. Zij betreurt het dat de SP deze motie indient, zij wenst hier niet verder over te stemmen en geeft aan dat zij absoluut tegen is.

De **voorzitter** concludeert dat de motie niet op een meerderheid van de raad kan rekenen. De SP wenst aangetekend te zien dat zij voor de motie is. Betreffende de motie van het Bilts Belang concludeert spreekster dat die geen meerderheid heeft. De fracties van GroenLinks&PvdA, VVD, D66, ChristenUnie en SGP zijn tegen de motie, de fracties van CDA, SP en Bilts Belang zijn voor de motie. Hiermee zijn de motie van de SP en de motie van Bilts Belang verworpen zonder hoofdelijke stemming. De **voorzitter** stelt vast dat de raad kennis heeft genomen van de conclusies en aanbevelingen van het rapport van het COT en de reacties van het college hierop en heeft besloten de conclusies en aanbevelingen van het rapport over te nemen en het college opdracht te geven alles te onderzoeken. Het college dient in het eerste kwartaal van 2009 met de resultaten van het onderzoek te komen.

3. Sluiting

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun bijdrage en sluit de vergadering om 00.30 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 6 november 2008

De raad voornoemd,
De griffier,

de voorzitter,